

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ELEKTRONICKÉ PODVÁDĚNÍ STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL

Electronic Student Cheating at University

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství odborných předmětů

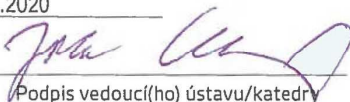

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Svobodová	Jméno:	Alice	Osobní číslo:	410597
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program:	Specializace v pedagogice				
Studijní obor:	Učitelství odborných předmětů				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:	Elektronické podvádění studentů vysokých škol		
Název bakalářské práce anglicky:	Electronic Student Cheating at University		
Pokyny pro vypracování:	<p>Cílem bakalářské práce je zjistit údaje o studentských podvodech. Práce bude mít teoreticko-empirický charakter. Empirické šetření bude provedeno pomocí dotazníku - šetření se zúčastní vzorek studentů z pražských vysokých škol. Budeme analyzovat, jaké formy podvádění studenti používají, jak často se nečestného chování dopouštějí a jaká je jejich motivace. Na základě výsledků empirického šetření bude navržen způsob, jak elektronickému podvádění studentů zamezit, nebo ho alespoň minimalizovat.</p>		
Seznam doporučené literatury:	<p>Academic Dishonesty of Undergraduates: Methods of Cheating. 2007. http://www.profweb.ca Technology Gives Students Innovative Tools for Cheating. www.voanews.com 2015. Tayan. B.M. Academic Misconduct: An Investigation into Male Students' Perceptions, Experiences & Attitudes towards Cheating and Plagiarism in a Middle Eastern University Context. Journal of Education and Learning; Vol. 6, No. 1; 2017, ISSN 1927-5250.</p>		
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:	doc.PhDr. Dana Dobrovská, CSc.		
Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:			
Datum zadání bakalářské práce:	13.12.2018	Termín odevzdání bakalářské práce:	2.5.2019
Platnost zadání bakalářské práce:	30.9.2020		
			
Podpis vedoucí(ho) práce	Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	Podpis děkana(ky)	

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

<u>31.7.2019</u>	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

SVOBODOVÁ, Alice. *Elektronické podvádění studentů vysokých škol*. Praha: ČVUT 2019. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 10. 08. 2019

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své bakalářské práce, doc. PhDr. Daně Dobrovské, CSc., za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tematikou studentského podvádění na vysokých školách se zaměřením na elektronické podvádění.

Práce má teoreticko-empirický charakter. Teoretická část se opírá o odbornou literaturu a jsou v ní vysvětleny základní pojmy a fakta. V empirické části proběhlo dotazníkové šetření studentů vysokých škol, které zjišťuje formy a četnost podvádění studentů v různých fázích studia a etickou stránku věci. Na základě zpracovaných výsledků bylo zjištěno, jak vnímají studenti své nečestné chování, co považují za porušení normy a co nikoliv. Zároveň popisuje nejčastější postoje učitelů ke studentskému podvádění a jeho postih. V závěru práce jsou navrženy způsoby minimalizace tohoto nežádoucího jevu.

Klíčová slova

Vysoká škola

Student

Podvádění

Elektronické Podvádění

Neetické Chování

Prevence Podvádění

Abstract

The bachelor's thesis deals with the issue of student electronic cheating at the university.

The thesis has theoretical and empirical background. The theoretical part is based on literature and it explains basic terms and facts. In the empirical part a questionnaire was sent to students from universities. The questionnaire is focused on cheating forms, cheating frequency and ethical aspects. Based on the processing of the questionnaire's results was found, how students perceive their dishonest behavior and what they consider as violations of standards. It also describes what are the most common teacher's attitudes to students cheating and their sanctions. At the conclusion of the thesis are described ways to minimize and prevent this undesirable phenomenon.

Key words

University

Student

Cheating

Electronic cheating

Unethical behavior

Prevention of cheating

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 PODVÁDĚNÍ.....	8
1.1 Definice podvádění.....	8
1.2 Klasické podvádění.....	9
1.3 Elektronické podvádění	9
1.4 Odhalení elektronického podvádění	11
1.5 Plagiátorství.....	13
1.5.1 Typy plagiátorství	14
1.5.2 Vztah mezi podváděním, plagiátorstvím a koluzí	14
1.5.3 Antiplagiátorské systémy.....	15
2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PODVÁDĚNÍ.....	16
3 POSTOJ K PODVÁDĚNÍ.....	17
3.1 Postoj studentů k podvádění.....	17
3.2 Postoj učitelů k podvádění	18
3.3 Odůvodnění podvádění	19
4 ZAMEZENÍ PODVÁDĚNÍ.....	21
4.1 Způsob zkoušení a zadávání testů	21
4.2 Organizační opatření	21
4.3 Technické zabezpečení.....	22
5 SOUHRN TEORETICKÉ ČÁSTI	22
6 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	25
6.1 Výzkumný problém a cíl	25
6.2 Hypotézy	25
6.3 Metodika výzkumu	26
6.4 Výzkumný nástroj.....	26
6.5 Výzkumný soubor a sběr dat	27

7	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	28
7.1	Údaje o respondentech	28
7.1.1	VĚKOVÉ ZASTOUPENÍ	28
7.1.2	GENDROVÉ SLOŽENÍ.....	29
7.1.3	FÁZE STUDIA.....	29
7.2	HYPOTÉZA H1: Většina dotazovaných studentů se dopustila elektronického podvádění.....	30
7.3	HYPOTÉZA H2: Většina dotazovaných studentů se dopouští podvádění opakovaně.	31
7.4	HYPOTÉZA H3: Většina dotazovaných studentů nevnímá své nečestné chování jako neetické a nepovažuje ho za vážné porušení norem.	32
7.5	HYPOTÉZA H4: Většina dotazovaných studentů uvádí, že učitelé u většiny případů nechávají studentské podvádění bez postihu.....	36
7.6	OSTATNÍ VÝSLEDKY	38
7.6.1	ZPŮSOB ZAMEZENÍ PODVÁDĚNÍ U ZKOUŠEK.....	38
7.6.2	ŘEŠENÍ ZÁVAŽNÉHO PODVODU	39
8	ZÁVĚR.....	42
8.1	SOUHRN PRAKTICKÉ ČÁSTI	42
8.2	VÝSTUP PRÁCE.....	43
	Seznam použité literatury.....	45
	Seznam obrázků	47
	Seznam tabulek.....	47
	PŘÍLOHA.....	48

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá podváděním studentů vysokých škol se zaměřením na elektronické podvádění. Vzhledem ke svému nedávnému dokončení šestiletého prezenčního studia vysoké školy jsem měla možnost nepřímo nahlédnout do praxe podvádějících studentů u testů a zkoušek. Ač můžeme říct, že podvádění se zdaleka netýká jen studentů, myslím si, že právě na školách, by si měl student osvojit etické chování a upevnit si hranici morálních hodnot, do kterých rozhodně podvádění nepatří.

Společností je vnímáno podvádění jako nečestný a nežádoucí jev, který ale bohužel vidíme každým dnem nejen u studentů, ale i politiků a vysoce postavených lidí. Tato práce se však zaměřuje pouze na studenty a zjišťuje míru a různé způsoby podvádění, přístupy učitelů k podvádění a jeho postihy. V práci je vysvětlen také rozdíl mezi klasickým a elektronickým podváděním.

V dnešním světě, kdy je technologický pokrok stále rychlejší, se stávají elektronické pomůcky u zkoušek běžnou součástí výbavy studentů. Nejen, že se studenti nebojí uchýlit k tomuto kroku, ale ještě nejsou v některých případech ani omezování etickými principy, na což se tato práce zaměřuje a zjišťuje, kde mají studenti hranici mezi podváděním a jimi omluvitelným chováním.

Pro svůj výzkum jsem se zaměřila na vysokoškolské studenty a jejich čerstvé absolventy. Nechci dělat rozdíly mezi studenty technických, ekonomických, filosofických, pedagogických, lékařských, uměleckých nebo jiných škol. Proto ve své práci neuvádím rozdíly mezi studenty těchto oborů a zaměřím se na studenty vysokých škol v obecném měřítku.

Práce má teoreticko-empirický charakter. Teoretická část se opírá o odbornou literaturu a jsou v ní vysvětleny základní pojmy a fakta. Je rozdělena na teorii o podvádění, kde jsou vysvětleny typy podvádění, popsáno plagiátorství jako jeden z typů nečestného chování a odhalení elektronického podvádění pomocí několika způsobů. Druhá podkapitola se zabývá faktory ovlivňující podvádění, kde jsou zmíněny faktory jedné z mnohých studií. Třetí podkapitola je zaměřena na postoj k podvádění a je dělena na postoj studentů a postoj učitelů. Zároveň je zmíněno odůvodnění podvádění. V poslední části se teoretická pasáž věnuje zamezení podvádění.

V empirické části proběhlo dotazníkové šetření studentů vysokých škol, které zjišťuje formy a četnost podvádění studentů v různých fázích studia a jejich pohled na etickou stránku věci. Na základě zpracovaných výsledků bylo zjištěno, jak vnímají studenti své nečestné chování a co považují za porušení norem a co nikoliv. Zároveň popisuje nejčastější postoje učitelů ke studentskému podvádění a jeho postihy. Veškeré odpovědi respondentů pomáhají ověřit stanovené hypotézy.

V závěru práce jsou navrženy způsoby, jak zamezit, nebo alespoň minimalizovat, podvádění studentů na vysokých školách.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PODVÁDĚNÍ

1.1 Definice podvádění

Nejprve je důležité vymezit si pojem studentského podvádění. Jednoznačná definice podvádění ve školním prostředí neexistuje a lidé ho můžou chápat odlišně. My si ho definujeme na základě monografie J. Cizka z roku 2003 [03] a na základě přehledové studie J. Mareše z roku 2005 [07], kde se pomocí tří základních znaků charakterizuje studentské podvádění.

Můžeme je popsat jako:

1. Jednání, kdy student porušuje stanovená školní pravidla
2. Jednání, kdy student získává nezasloužené výhody oproti spolužákům
3. Jednání, kdy student svým chováním snižuje spolehlivost a přesnost pedagogických závěrů, jež lze z jeho výkonů vyvozovat [07]

Jedná se o porušování stanovených školních pravidel jak v písemném, ústním a praktickém zkoušení, tak i v plnění různých dalších úkolů, které byli studentovi zadány.

S nezaslouženými výhodami souvisí dva aspekty:

- a. porušení rovnosti lidí před předpisy, zákony a pravidly
- b. princip rovnosti při zkoušení

Pokud by se všichni, jichž se dané okolnosti týkají, řídili stanovenými pravidly, pak by měli stejnou šanci dojít ke shodnému výsledku za předpokladu, že pro to něco udělají. Co se týče aspektu principu rovnosti při zkoušení, měli by všichni zkoušení studenti dostávat obdobné úlohy s obdobnou obtížností za shodných podmínek. Pedagogické hodnocení může být zkresleno jednak oklamáním studentem a taktéž špatným úsudkem. Horší studenti se tak mohou jevit jako ti lepší a naopak.

Třetím problémem je srovnání s ostatními školami. Příjímací řízení na základě prospěchu nevyklučuje podvádějící studenty a jsou tedy ve výhodě oproti ostatním. Školy, které podvádění tolerovaly jsou poté lepší v žebříčku úspěšnosti (zkráceno a upraveno podle Mareše [07]).

Ačkoliv se četnost podvádění dle různých faktorů na různých školách liší, všechny studie se shodují v tom, že je podvádění běžné, velmi rozšířené a jeho výskyt v posledních desetiletích prudce stoupá. Většina výzkumů a prací o studentském

podvádění vzniká v zahraničí. Především v Americe, Kanadě a Austrálii. Českým studentům (konkrétně studentům vysoké školy s humanitním zaměřením) byl v letech 2011 a 2012 předložen dotazník, jako studentům Texaské univerzity v roce 2007. Když studenti hodnotili, co považují za podvádění a co ne, byly výsledky téměř totožné. V porovnání s otázkou četnosti podvádění čeští studenti výrazně převyšovali texaské kolegy.

Dle studie Preisse [11], která se zabývá vztahem mezi podváděním během vysokoškolského studia a následným chováním v práci navíc vyplývá, že studenti podvádějící ve škole měli tendenci k nečestnému jednání i v práci a naopak.

Studentské podvádění si můžeme rozdělit do dvou kategorií. Na tzv. klasické a elektronické, jímž se tato práce zabývá.

1.2 Klasické podvádění

Klasické neboli tradiční podvádění je starší a zatím i nejčastější forma podvádění. Můžeme se s ním setkat již na základních školách v podobě opisování úkolů, testů nebo napovídání u zkoušení. Do tradičního podvádění můžeme zařadit práci s nedovolenými materiály, jako je opisování z učebnic, připravených materiálů a taháků. Dále plagiátorství, opakované používání seminárních prací, falšování údajů a udávání neexistujících pramenů. Do tradičního podvádění patří také ovlivňování hodnocení, kdy student může lhát za účelem zisku lepšího ohodnocení, psaní testu za jiného studenta, úplatky, protislužby a další jednání, které je neetické a ve většině případů se neshoduje se školními pravidly.

1.3 Elektronické podvádění

Na rozdíl od klasického studentského podvádění se elektronické liší tím, že je provedeno pomocí informačních a komunikačních technologií. Vzhledem k neustálému rozvoji technologických možností stále vznikají nové, často rafinované, formy podvádění.

Podle studie z roku 2005 [07] můžeme rozlišit tři formy studentského elektronického podvádění:

- a) získávání, vyžadování nebo poskytování informací
  - Opisování z počítače spolužáka u testu

- Napovídání při písemném zkoušení pomocí mobilního telefonu
  - Napovídání při ústním zkoušení pomocí miniaturní vysílačky / sluchátka
  - Poskytování informací pomocí printscreenu obrazovky s psaným testem
  - Poskytování informací pomocí vyfotografování testu mobilním telefonem
- b) práce s nepovolenými materiály nebo nedovolený způsob práce s prameny
- elektronické taháky (mobilní telefon, laptop, flashdisk)
  - elektronické audio taháky (mp3 přehrávač, mobilní telefon)
  - flashdisk s připravenou vypracovanou úlohou, která je vydávána jako vypracovaný soubor během zkoušení
  - soubory, které jsou staženy z internetu
  - soubory vypracované jiným autorem, které jsou vydávány za vlastní
  - plagiátorství (viz. samostatná podkapitola)
- c) ovlivňování průběhu zkoušení a hodnocení
- zcizení identity (vstup do systému pod cizím jménem a heslem)
  - sdílení jiného počítače (vypracování testu jiným studentem přes vzdálený přístup k počítači)
  - elektronické diskuzní skupiny (skupinové vypracování testu s ostatními spolužáky)
  - cracking (prolomení hesla vyučujícího a získání přístupu ke správným odpovědím testu)
  - získání hesla vyučujícího podvodem
  - získání práv správce sítě podvodem – možnost měnit známky, získávat tajné informace

V České republice je hned několik serverů nabízející vypracování různých prací. Od referátů, esejí, seminárních prací až po závěrečné, bakalářské, magisterské, nebo dizertační práce. Student má možnost koupit si tak práci, dle svého zadání, a dostat jí bez jakékoli vlastní práce hotovou.

Touto službou se zabývají například servery:

- www.napisemezavas.cz
- www.seminarkyza1.cz
- www.seminarky.cz
- www.vypracuji.cz
- www.seminarkybezprace.cz

- www.referatyzababku.cz
- a spousty dalších

S postupným zdokonalováním technologií se zdokonalují i formy elektronického podvádění studentů. Jak uvádí článek z roku 2016 [14] nejpoužívanějšími hi-tech zařízeními jsou především mobilní telefony. Dalšími využívanými technologiemi jsou programovatelné kalkulačky, Google brýle, chytré hodinky a chytré kontaktní čočky, umožňující nahrávání a odesílání videa a fotografií. V roce 2016 bylo přistiženo několik thajských studentů během přijímacích zkoušek na medicínu, jak odesílají snímky otázek chytrými brýlemi a dostávají správné odpovědi na chytré hodinky. V rámci zdokonalování těchto „pomůcek“ se například využívá speciálních brýlí, díky nimž je viditelný obsah na chytrých hodinkách, který se ostatním pozorovatelům jeví jako vypnuté.

1.4 Odhalení elektronického podvádění

Nejjednodušším způsobem, jak může učitel odhalit elektronické podvádění je pozorování. V porovnání elektronického podvádění s klasickým, má elektronické podvádění u pozorného učitele značnou výhodu, a je lépe rozpoznatelné v okamžiku, kdy k podvodnému chování dochází. Při samotném odhalování elektronického podvádění u odevzdané práce je zkoumán text ze dvou hledisek. Prvním hlediskem jsou zvláštnosti jednotlivých částí textu, které odhalí lidský faktor, tedy učitel. Druhým hlediskem je poté text jako celek, který je zkoumán a posuzován počítačovým softwarem.

Dle Mareše ([07] převzato [03]) lze rozdělit jednotlivé zvláštnosti textu, které mohou napovědět, že se jedná o elektronické podvádění do následující tabulky:

Tab.1: Složky textu, z nichž lze usuzovat na elektronické podvádění (převzato a upraveno [07])

Složky textu	Konkrétní příklady
AUTOR	<ul style="list-style-type: none"> - text neodpovídá ani věku, ani znalostem a zkušenostem daného studenta - text neodpovídá způsobu studentského vyjadřování na tomto stupni školy - text se velmi odlišuje od jiných textů, které student zatím napsal - v textu se neústrojně střídá výklad v první osobě a v první osobě množného

	<ul style="list-style-type: none"> - student neumí stručně shrnout hlavní body odevzdaného textu - neumí odpovědět na otázky, týkající se toho, co v textu napsal
OBSAH TEXTU	<ul style="list-style-type: none"> - obsah neodpovídá přesně zadání, souvisí s ním jen vzdáleně - obsah textu neodpovídá tomu, co se ve škole skutečně probíralo nebo co je uvedeno v doporučené literatuře
STYL VÝKLADU	<ul style="list-style-type: none"> - použitý styl výkladu se podstatně liší od požadovaného stylu - styl výkladu má charakter vědeckého stylu - styl výkladu velmi připomíná učebnicový výklad nebo pracovní materiály, které byly studentům poskytnuty - styl výkladu je velmi nekonzistentní, jednotlivé části textu jsou stylově nesourodé, celek činí dojem jisté „koláže“
SLOVNÍ ZÁSoba	<ul style="list-style-type: none"> - použitá slovní zásoba neodpovídá ani věku, ani vzdělanostní úrovni studenta - text obsahuje buď odborné termíny, speciální vědecké výrazy, anebo naopak žurnalistické obraty, které poukazují na jiného autora
BIBLIOGRAFIE	<ul style="list-style-type: none"> - student cituje zastaralé prameny, neuvádí práce vyšlé v poslední době ani práce školou doporučené - student cituje prameny, k nimž se nemohl dostat, neboť nejsou běžně dostupné - soupis použité literatury je neobvykle rozsáhlý - způsob citování pramenů je odlišný od školního úzu nebo od bibliografické normy platné v dané zemi - text obsahuje odkazy na autory, kteří nejsou uvedeni v seznamu literatury
FORMÁLNÍ ZNAKY TEXTU	<ul style="list-style-type: none"> - označování stránek v záhlaví či zápatí, použitý typ písma, velikost písma, způsob číslování stránek a další se v textu neústrojně střídají - v textu se objevují šedivá slova či celé šedivé úseky textu, což naznačuje, že byly původně odlišeny barevně a byly součástí jiného textu - text je formátován nezvyklým způsobem - text obsahuje odkazy na grafy, tabulky a schémata, která nejsou ve studentské práci zařazeny - text obsahuje odkazy na jiné oddíly a kapitoly, které v práci chybějí

Text posuzovaný počítačovými softwary zjišťuje míru shodnosti práce s jinými texty a odhalují plagiátorství (více v podkapitole 1.5).

ČVUT vydalo v roce 2009 Metodický pokyn O dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací pojednávající o autorské etice [04]. Vysvětluje, jak lze s informačními zdroji pracovat oprávněně a jaké formy jsou nepřístupné. Dále pojednává o tom, jak lze správně citovat zdroje, ze kterých student ve své práci čerpá.

Mezi oprávněné formy práce s informačními zdroji, dle tohoto zdroje, patří kompilace, parafráze a používání všeobecně známých faktů.

- **Kompilace** je „text vzniklý složením myšlenek a závěrů sebraných z více jiných původních textů, ne však kopírování celých doslovných pasáží textu“. Jde tedy o text, který byl vytvořen na základě sloučení několika částí jiných textů, a to za podmínky uvedení autora těchto textů.
- **Parafráze** znamená použití vlastních slov k popsání původního díla. Přebíráme proto jen základní myšlenku autora a formulujeme ji vlastními slovy. Pokud použijeme přesné znění autorova původního textu, označíme je uvozovkami a následně je správně citujeme.
- **Všeobecně známá fakta** citovat nemusíme. Jsou to informace, které jsou obecně známé, případně snadno ověřitelné a dohledatelné (například v encyklopedii nebo základních učebnicích). Jedná se o historická fakta, rovnice, vzorce. Nezahrnují ale například doslovné znění definic. Takový text musíme správně označit jako převzatý.

1.5 Plagiátorství

Rozvoj informačních technologií má nepochybně vliv na rozšíření dalšího typu podvádění, jakým je plagiátorství. Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy definuje plagiát jako „Nedovolenou napodobeninu (přesnou nebo částečnou) uměleckého nebo vědeckého díla jiné osoby, která je bez uvedení předlohy vydávána za originál; její původce tak porušuje autorská práva autora původní předlohy.“

Plagiátorství definuje jako: „Vydávání cizího literárního nebo jiného uměleckého nebo vědeckého díla za vlastní, popř. převzetí části cizí práce, bez uvedení použitých zdrojů“.

1.5.1 Typy plagiátorství

Plagiátorství můžeme rozdělit dle Marešovy přehledové studie [07] na vědomé a nevědomé.

- Nevědomé plagiátorství

Podle Mareše jde o parafrázování myšlenek a citování pasáží textu bez uvedení zdroje. Student nevědomě jedná nečestně a neuvědomuje si své protiprávní chování s vidinou splněného úkolu.

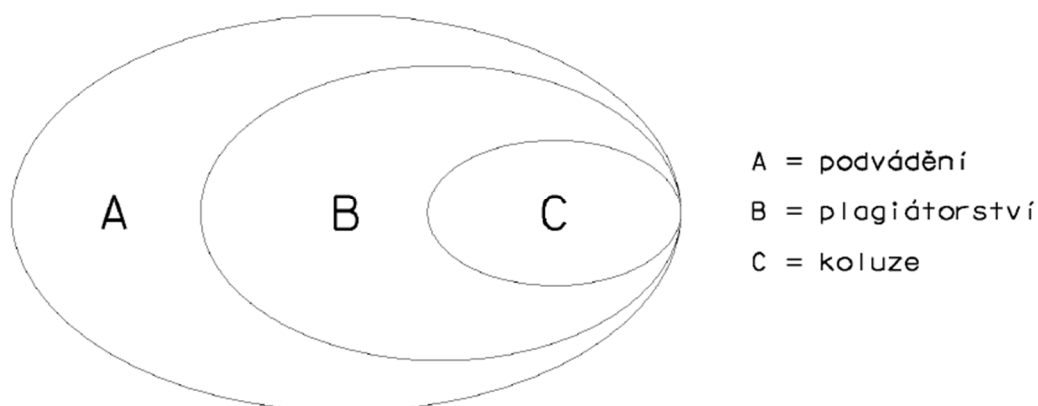
- Vědomé plagiátorství

Oproti nevědomému plagiátorství si je student v tomto případě naprosto vědom toho, čeho se dopouští. Doslovně opisuje nebo kopíruje celý text či části textu, které následně vydává za své. Vědomě se tedy dopouští krádeže a spoléhá se na to, že podvod nebude odhalen buď vůbec, nebo alespoň nebude odhalen včas [07].

Dalším pojmem, který souvisí s plagiátorstvím je koluze. Můžeme o ní hovořit jako o podmnožině podvádění. Tento pojem se spojený s oblastí právních věd a znamená „spoluaktérství, tajné dorozumívání“. Pod pojmem koluze se v oblasti studentského podvádění rozumí záměrná aktivní spolupráce s jednou nebo více osobami, s cílem klamat třetí strany. Je důležité seznámit studenty s pojmy spolupráce (žádoucí) a koluze (nežádoucí) tak, aby je pochopili a uměli najít hranici mezi nimi.

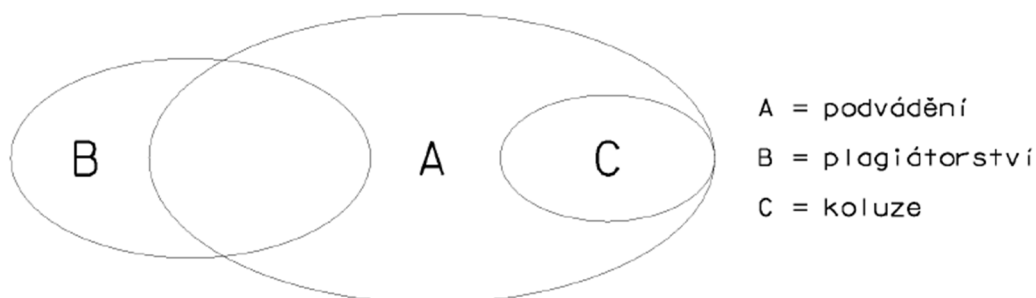
1.5.2 Vztah mezi podváděním, plagiátorstvím a koluzí

Vztah mezi podváděním, plagiátorstvím a koluzí můžeme znázornit pomocí Vennových diagramů [06], původně [01]. Následující obrázek (obr.1) ukazuje standardní chápání tohoto vztahu. Koluze i plagiátorství jsou v tomto případě chápány jako podvádění.

Obr.1: Vztah podvádění, plagiátorství a koluze [06].

V druhém případě, lze chápat vztah mezi těmito třemi pojmy dle obr.2. Jde o případ, kdy se dopouštíme plagiátorství nevědomého. V tomto případě tedy nemůžeme brát plagiátorství jako podmnožinu podvádění, ale jen jako určitý stav špatného jednání způsobeného nevědomostí.

Obr.2: Vztah podvádění, plagiátorství a koluze 2 [01]

1.5.3 Antiplagiátorské systémy

Antiplagiátorské systémy porovnávají texty a zjišťují míru podobnosti dané práce pomocí detekčních softwarů. Na odhalování plagiátů existuje nespočet programů. Nejvíce využívaný program vysokými školami v České republice je systém Theses.cz, který vyvinula Masarykova univerzita jako jeden z prvních antiplagiátorských systémů. Využívá ho České vysoké učení technické v Praze, Univerzita Karlova, Vysoká škola ekonomická v Praze a další.

Nástroje odhalující plagiáty můžeme rozdělit na:

- Intrakorpální nástroje – hledají podobnost textů v interních databázích
- Extrakorpální nástroje – hledají míru podobnosti textů v externí databázi, například na internetu. Dalším směřováním těchto nástrojů by se mělo ubírat ke kontrole psaných textů v cizím jazyce z vyhledávače google.com, jež mohou být zneužity pouhým přeložením do češtiny
- Smíšené nástroje – kombinuje oba předchozí nástroje
- Vnitřní nástroje – vyhledávají na základě analýzy samotného textu (hledají části textu, které se vymykají zbývajícím textu)

2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PODVÁDĚNÍ

Nespočet výzkumů se zabývalo faktory, které ovlivňují studentské podvádění. Tyto faktory můžeme rozdělit na školní klima, osobnost učitele a osobnost studenta. Následující tabulka (tab.2), publikovaná r. 2006, obsahuje příklady faktorů ovlivňujících podvádění [05].

Tab.2: Faktory ovlivňující výskyt podvádění (převzato a upraveno [05])

FAKTOR	PŘÍKLADY FAKTORŮ	
Vysoká škola a její klima	<ul style="list-style-type: none"> - velikost vysoké školy, anonymita jejího prostředí - zaměření vysoké školy - existence etického kodexu vysoké školy, sankce za odhalené podvádění - vybavenost školy a dostupnost elektronických zařízení pro studenty - náročnost studia - vytíženost, event. přetížení učitelů - důraz na kvality výuky ze strany managementu 	
Osobnost učitele	Lidské a intelektuální vlastnosti	<ul style="list-style-type: none"> - zájem o profesi a o studenty - pečlivost a důslednost - znalosti z oblasti výpočetní techniky - poznávací pružnost - zvědavost
	Pedagogické, prezentační a organizační schopnosti	<ul style="list-style-type: none"> - subjektivní přeceňování předmětu - nepřiměřená náročnost na faktografii

		<ul style="list-style-type: none"> - schopnost srozumitelně vysvětlit učivo - spravedlnost při hodnocení výkonů studentů - kvalita přípravy didaktických testů a úkolů - průběžná aktualizace testů a úkolů - utajení testů - kontrola identity studentů při zkoušení
Osobnost studenta	<ul style="list-style-type: none"> - věk studenta (zejména ve vztahu k pokročilosti ve studiu) - vztah ke škole, ke studiu, k učivu, k učiteli - intelektuální zdatnost - úspěšnost ve studiu - motiv výkonu - preference „hlubokého“ učení - etické vlastnosti studenta - temperamentové charakteristiky studenta - normalita osobnosti 	

Jiné rozdělení přináší tabulka z roku 1998 dle Whitleyho [18], kde jsou zastoupeny demografické faktory, názory na podvádění, osobnostní charakteristiky, situační faktory a jiné.

3 POSTOJ K PODVÁDĚNÍ

3.1 Postoj studentů k podvádění

Chování člověka je ovlivňováno a utvářeno společenskými normami, které určují hranici, do které je dané chování přijatelné nebo nikoliv. Také se uplatňuje známý zákon efektu, který tvrdí, že chování, které je odměněno je posíleno a chování, které je potrestáno naopak oslabeno. Chování, kdy se dopouštíme podvodu může tedy vyvolat trest, jako například vyloučení ze školy, nebo naopak odměnu, jakou může být například zápočet bez námahy.

Student, který podvádí tedy přirozeně hledá hranici, co je bráno za podvod a co ještě ne. Mnozí studenti nejsou schopni rozpoznat porušení norem a některé typy podvádění berou za naprosto běžnou věc (například napovídání). Tyto nejběžnější formy podvádění jsou tolerovány nejen ze stran studentů, ale leckdy i ze stran učitelů. Setkáváme se tak s tím, že se studenti mezi sebou běžně o tomto chování baví bez jakýchkoliv zábran a mnohdy se s ním i chlubí.

Studenti, kteří podvádějí, často upřednostňují osobní zisk nad etickou stránkou věci. Dle studie Preisse [12] vyplývá, že hraje roli například velikost třídy, důraz na výkon, kvalita učitele, postoje ostatních studentů k podvádění nebo například celkové nastavení společnosti.

3.2 Postoj učitelů k podvádění

Studentské podvádění nemůžeme ve školním prostředí vnímat pouze jako záležitost studentů. Důležitou a nepřehlédnutelnou roli zde hrají i učitelé, škola, celý vzdělávací systém, výchova a sociální kontext [07] (12).

Předchozí kapitoly již uvedly, jak elektronické podvádění odhalit. Nepostradatelnou složkou v ní ale hraje právě učitel a jeho aktivní přístup. Učitel může svým přístupem podvádění studentů utlumit, nebo naopak podpořit. Mnozí učitelé zadávají opakovaně stejné testy, ptají se stejnou formulací na stejné otázky a zadávají stejná témata seminárních prací. Takové chování usnadňuje studentům podvádění.

Oproti tomu lze doporučit osvědčené postupy, jakými lze podvádění omezit (převzato a volně přeloženo [02])

- Pokaždé, kdy je předmět vyučován, by měly být upraveny úlohy.
- Měla by být vyžadována, kromě testování znalostí a porozumění předmětu, také schopnost analýzy, syntézy a hodnocení získaných vědomostí.
- Úlohy by měly mít různá řešení.
- Úlohy by měly být propojeny a měly by na sebe navazovat.
- Škola by měla zamezit plagiátorství studentů a měla by poskytovat možnost diskuze nad tímto tématem.

- Akademičtí pracovníci dodržují stejná pravidla, která vyžadují po svých studentech.

Osm kroků pro omezení elektronického podvádění navrhl Mc Murtry v roce 2001, který klade důraz na aktivní přístup učitele (volně přeloženo [09])

- Učitel by měl seznámit studenty s akademickými zásadami používání elektronických zdrojů a věnovat tomu dostatek času.
- Učitel by měl zadávat úkoly konkrétně a jasně. Čím specifičtější zadání je, tím těžší bude pro potencionálního plagiátora najít hodící se materiál na internetu.
- Učitel by si měl zjistit před zadáním úlohy nejdostupnější elektronické zdroje, které by se daly využít k vypracování tématu.
- Učitel by měl brát ohled na dostatečnou dobu na vypracování úlohy.
- Učitel může požadovat ústní prezentaci vypracované úlohy.
- Učitel by měl požadovat od studentů odevzdání úlohy v elektronické podobě a archivovat je dle zadaného tématu. V případě opakovaného použití stejné práce je student jednoduše odhalen.
- Pokud se učitel domnívá, že práci nevypracoval student, může využít ke kontrole bezplatné fulltextové vyhledávače.
- Učitel by měl zvážit předplacení vyhledávací služby odhalující plagiátorství

Na jednotlivých školách jsou přijímány etické kodexy, které vymezují morální zásady v konkrétním akademickém prostředí a udávají, jak se mají jeho členové chovat. Co je bráno za přijatelné a kde je hranice nepřijatelného chování. Etický kodex by měl pomoci posoudit chování studentů, učitelů a dalších zaměstnanců školy a zároveň by na ně měl působit výchovně a preventivně.

3.3 Odůvodnění podvádění

Studie z roku 2012 [17] řeší vztah studentů k napovídání a opisování. Studenti opisují v domnění, že opisují i ostatní spolužáci. Od lépe připravených spolužáků se navíc přímo očekává, že nechají méně připravené studenty opisovat od sebe. Dle společenské normy by bylo nepřijatelné, aby tomu tak nebylo a student nenechal spolužáky opisovat. Jde o neutralizaci a morálnímu vyvázání se. Jedinec „vyvázaný“ z norem společnosti může být zapojen do nečestného chování bez toho, aniž by došlo k úpadku pozitivního obrazu o jeho osobě. Pokud si student navíc sám před sebou obhájí své nečestné chování, nebude mít zábrany se takto chovat.

Dobrovská uvádí také přehled vycházející z výzkumů, kdy měli studenti uvést důvody k podvodnému chování (převzato [16]).

Vůči učitelí:

- učitel si nevšímá opisování
- učitel má přehnané požadavky a přeceňuje svůj předmět
- učitel špatně vysvětluje probírané téma
- učitel není spravedlivý v hodnocení

Vůči předmětu:

- předmět není dostatečně zajímavý
- předmět není pro studenta důležitý

Vůči sobě samému:

- student potřebuje udělat zkoušku, aby postoupil do dalšího semestru
- student dostatečně neporozuměl učivu
- domnívá se, že ostatní studenti opisují a mají tak lepší hodnocení bez námahy
- připouští svou lenost

Dle výzkumu motivů, proč studenti podvádějí, provedený kolektivem amerických psychologů [07], [09] můžeme rozdělit odpovědi studentů na nejpříjemnější a nejméně přijatelné důvody. Výzkum byl proveden na vzorku 490 studentů ve věku 14 až 23 let.

Nejpříjemnější důvody:

- snaha nezklamat své rodiče
- snaha vyhnout opakování zkoušky
- snaha postoupit do dalšího ročníku
- učitel nejedná správně

Nejméně přijatelné důvody:

- podvádění je snadné a student v něm nevidí žádný problém
- podvádění studentovi už prošlo a nebylo potrestáno
- student je přespříliš ctižádnostivý
- student experimentuje, zda podvod projde

4 ZAMEZENÍ PODVÁDĚNÍ

Pomocí přijetí několika opatření se může podařit v určité míře zamezit elektronickému podvádění. V důsledku pokroku technologií se však nejspíš nikdy úplně nezamezí elektronickému podvádění, které je stále inovativnější. Učitel by měl však usilovat o jeho odhalování a měl by dělat opatření vedoucí k minimalizování podvodů. Tyto opatření si můžeme rozdělit dle:

- 1) Způsob zkoušení a zadávání testů
- 2) Organizační opatření
- 3) Technické zabezpečení

4.1 Způsob zkoušení a zadávání testů

Jak už bylo popsáno v kapitole 3.2 (Postoj učitelů k podvádění), učitel musí neustále obměňovat své testy, formu testu nebo alespoň formulace a zpřeházení pořadí otázek. Pokud učitel zadává několik let stejný test je pravděpodobné, že se k němu studenti dostanou ještě před zahájením zkoušky a patřičně se na něj, bez větší námahy, připraví.

Dalším zamezením podvádění u zkoušek je varianta ústního zkoušení, kdy jsou přítomni jen učitel a student a podvádět je tak značně obtížné. Avšak i na tyto případy jsou studenti připraveni, kdy používají například neviditelné sluchátko, kterým mu diktuje někdo zvenčí odpovědi na dané otázky.

4.2 Organizační opatření

U zadávání testů je důležité jasně nastavit pravidla, které se dostatečně důrazně a srozumitelně sdělí studentům ještě před zahájením samotného testu. Jedním z organizačních opatření může být dostatečný distanc sedících studentů. Pokud budou sedět dostatečně daleko, budou mít menší šanci k opisování. Zároveň může učitel stanovit pomůcky používané při testu. Běžnou praxí u zkoušek, na českých vysokých školách, se stává použití pouze psací pomůcky a předem označeného archu papíru, který dostane student při zadání testu. Použití ostatních věcí je předem zakázáno a student má tak ztíženou situaci k podvádění a používání elektronických pomůcek.

Stále diskutovanou praktikou učitelů je odebrání mobilních telefonů před testem, což má zamezit přístupu k internetu, focení testů a komunikaci mezi studenty.

V neposlední řadě patří do organizačních opatření posílení dozoru u testů. Pokud je daná kapacita studentů a velikost učebny, kde probíhá test, příliš velká na dohled jednoho člověka, měl by si zkoušející učitel zajistit posílení dozoru.

4.3 Technické zabezpečení

U testů zadávaných v počítačových učebnách lze pohyb studentů v elektronickém prostředí omezit pouze na program, ve kterém probíhá daná zkouška. Rozhodně by měl být v učebně odepřen přístup na internet zabraňující všemožným podvodům, případně zamezení pokrytí signálu.

Pokud jde o odhalování plagiátorství, existuje několik antiplagiátorských systémů viz. Kapitola 1.5.3 (Antiplagiátorské systémy).

Mnohá opatření proti podvádění může zavést plošně vedení školy. Takové opatření vyhlásil například prezident Univerzity v Káhiře v roce 2017 [15]. Mezi ně zařadil například pravidla, která zamezují psaní testů na zařízeních s přístupem na internet, kontrolu nad vymazáním tisknutých testů z tiskárny a tisk testů v den zkoušky.

5 SOUHRN TEORETICKÉ ČÁSTI

Ve zkratce si můžeme definovat podvádění jako chování, při kterém student porušuje stanovená školní pravidla, získává nezasloužené výhody oproti spolužákům a svým chováním snižuje spolehlivost a přesnost pedagogických závěrů. Veškeré typy lze nalézt v písemném, ústním i praktickém zkoušení nebo v dalších úkolech, které byly studentovi zadány.

Studentské podvádění dělíme na klasické, do kterého lze zařadit napovídání, opisování, práci s nedovolenými materiály nebo právě ovlivňování hodnocení a na elektronické, které využívá informační a komunikační technologie. Do této kategorie můžeme zařadit podvádění pomocí mobilního telefonu, notebooku, audio taháky, flashdisky s dopředu připravenou prací, nebo také plagiátorství. Vzhledem k neustálému pokroku technologií, vznikají nové formy podvádění, jakými jsou například skrytá sluchátka, chytré hodinky, atd..

V dnešní době je navíc snadné koupit si vypracovanou práci přes internet. V České republice je několik serverů, které tuto službu nabízejí. Tyto servery nabízejí studentům vypracování referátů, esejí, seminární práce, ale také práce závěrečné, jakou je například bakalářská nebo diplomová práce.

Odhalování elektronického podvádění není snadné, ale oproti klasickému podvádění má u pozorovatele značnou výhodu. Je lépe rozpoznatelné v okamžiku, kdy k podvodnému chování dochází, avšak s pokrokem technologií se to může brzo změnit. Při odhalování elektronického podvádění u psaného textu jsou jedním z hledisek zvláštnosti jednotlivých částí textu, které odhalí lidský faktor a druhým hlediskem text jako celek, který zkoumá počítačový software.

Mezi oprávněné formy práce s informačními zdroji patří kompilace, parafráze a používání všeobecných faktů, které na rozdíl od předchozích nemusíme citovat. Na rozdíl od toho je mezi podvodné jednání zařazeno plagiátorství, které rozlišujeme na vědomé a nevědomé. Plagiáty odhalují antiplagiátorské systémy, které porovnávají texty a zjišťují míru podobnosti dané práce pomocí detekčních softwarů.

Postoj studentů k podvádění bývá různý, ale mnoho studií se shoduje, že mají studenti posunutou hranici, která určuje míru překročení norem a nikoliv. Vymlouvají se na ostatní spolužáky, kteří podle nich také podvádějí a nevidí tak důvod, proč by se stejného chování neměli dopouštět. Další důvody uvádí například snahu nezklamat své okolí, získat lepší známku a postoupit tak do dalšího ročníku, nebo se jen chtějí vyhnout opakování zkoušky. Postoje učitelů ke studentskému podvádění jsou také odlišné. Někteří z nich se snaží podvodnému chování zabránit a dělá proto různá opatření. Bohužel jsou i učitelé, kteří vědomě podvádění přehlížejí a neumí si s ním poradit.

Zamezit podvádění můžou učitelé a školy hned několika způsoby. Jedním z nich je způsob a zadávání testů. Dalším různá organizační opatření, nebo také technická zabezpečení.

Existuje několik desítek studií, které se zabývají právě elektronickým podváděním studentů a víceméně se shodují v důležitých bodech. Hned několik z nich je jich zmíněno v této práci.

Téma elektronického podvádění je převážně zkoumáno v anglicky mluvících zemích, v českém prostředí inicioval danou problematiku profesor Mareš ve svém přehledovém článku vycházejícím z monografie Cizeka a v dalším období se tematikou ve vysokoškolském prostředí zabývalo několik českých psychologů, např. Marek Preiss a další.

Dílčími sondami přispívají i četné bakalářské a diplomové práce, které cílí někdy na klasické, jindy na elektronické podvádění v prostředí středních a vysokých škol. Příkladem z posledních let jsou bakalářské práce Ing. Červené a Ing. Matouška z ČVUT.

Elektronické podvádění je jev, který umožňuje výzkumná pojetí z různých úhlů pohledu: psychologického, etického, sociologického, pedagogického a dalších. Všechna spojuje snaha, jak tomuto specifickému typu podvádění čelit, jak mu předcházet a jak ho potlačovat. Z přehledu odborné literatury vyplývá, že se jednotlivé studie obracejí spíše k analýze výskytu daného jevu a "způsobů provedení", někdy i k motivaci tohoto chování (výzkumná data jsou získávána především formou dotazování studentů). Spíše výjimečně je problematika zkoumána dotazováním učitelů, což by jistě přineslo jiný úhel pohledu.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

6.1 Výzkumný problém a cíl

Tato práce se zabývá elektronickým podváděním studentů vysokých škol. Jak již nastínila teoretická část této práce, studenti se dopouštějí elektronického podvádění různými způsoby, s různými záměry a studenti zauímají různé postoje vůči svému chování.

Tato práce má analyzovat postoje studentů k elektronickému podvádění, jeho četnost a způsoby podvádění. Dále se dotkne tématu postoje učitelů k podvádění. Na základě zjištěných výsledků bude následně navrženo opatření proti podvádění.

Výzkumné otázky jsou formulovány takto:

1. Jak často se studenti dopouštějí studentského podvádění?
2. Jaké formy elektronického podvádění studenti používají?
3. Jaké motivy vedou studenty k podvádění a jak toto nečestné jednání odůvodňují?
4. Vnímají studenti své podvádění jako neetické?
5. Jaké změny by dle studentů pomohli omezit výskyt elektronického podvádění?
6. Jaké jsou postoje učitelů ke studentskému podvádění?

6.2 Hypotézy

Na základě uvedených výzkumných otázek jsou zformulované výzkumné hypotézy:

- **H1:** Většina dotazovaných studentů se dopustila elektronického podvádění.
- **H2:** Většina dotazovaných studentů se dopouští podvádění opakovaně.
- **H3:** Většina dotazovaných studentů nevnímá své nečestné chování jako neetické a nepovažuje ho za vážné porušení norem.
- **H4:** Většina dotazovaných studentů uvádí, že učitelé u většiny případů nechávají studentské podvádění bez postihu.

6.3 Metodika výzkumu

Pro tuto práci jsem zvolila kvantitativní způsob výzkumu, který zjišťuje množství, rozsah a frekvenci výskytu jevu, vyžaduje větší soubory dat a respondentů. Jeho výsledky jsou více reprezentativní, méně závislé na názorech a schopnostech respondentů a vedou tak k lépe ověřitelným výsledkům. Výsledkem bude verifikace nebo falzifikace stanovených hypotéz.

Za výzkumnou metodu volím metodu dotazníku, která je pro toto téma nejvhodnější. Dotazník je vhodný při velkém množství respondentů, sbírá velké množství dat a pro respondenty je časově nenáročný. Dotazník je anonymní, a tudíž dotazovaní studenti nemusí mít takový problém s přiznáním se se svým neetickým jednáním. I tak musíme přihlídnout k nevýhodám této metody zkoumání. Jedna z nevýhod je subjektivnost nasbíraných dat. Další potom možná neupřímnost odpovědí.

Dotazník se skládá z otázek (položek), pro která platí základní pravidla, která stanovil roku 1983 E.R. Babbie. Dále je převzal a upravil Mareš (zkráceno a upraveno dle [07]) dle kterého by měly být otázky:

- Jasně (podané tak, aby mu všichni respondenti rozuměli stejně)
- Ne příliš široké
- Zaměřené pouze na jednu věc
- Zodpověditelné
- Smysluplné
- Jednoduché, pochopitelné
- Nevzbuzující předpojatost
- Bez záporných nebo nejednoznačných výrazů (několik, někdy)

6.4 Výzkumný nástroj

Pro svoji práci jsem použila elektronický dotazník poskytující webovou službou survio.com. Dotazník se skládá z deseti položek. Většina otázek je volena jako polouzavřená s tím, že jsou nabídnuty různé možnosti odpovědí a jedna je ponechána jako volná, vhodná pro dopsání respondenta své varianty odpovědi.

Celý dotazník je sestaven s otázkami převážně na školní podvádění bez zaměření na určitý typ, tedy klasické a elektronické podvádění. Otázky na elektronické podvádění jsou obsaženy v komplexních otázkách a nebude tak docházet k mystifikaci a zmatkům ve vyplňování respondentů.

První dvě otázky jsou určeny pro zjištění pohlaví a věku respondenta. Další otázka zjišťuje, v jaké fázi studia se daný člověk nachází, případně, jak dlouhá doba uběhla od ukončení jeho studia na vysoké škole.

V otázce č.4, která je uzavřená a respondenti vybírají z jedné odpovědi, zjišťuji, jak často se studenti dopouštěli podvádění. V otázce č.5 se poté dotazuji na způsoby, kterým se studenti podvádění dopouštěli. Zde si mohou vybrat více variant odpovědí a dopsat svou vlastní. Tyto otázky mi pomohou ověřit hypotézu H1 a H2.

Další dvě otázky se vztahují k hypotéze H3, která se zabývá přístupem studentů k etickému problému. Jedna z otázek zjišťuje pohled studentů na míru porušení norem u vybraných forem podvádění od vážného porušení norem, přes střední a zanedbatelné porušení, až po absolutní popření jakéhokoliv porušování norem. Druhá otázka se věnuje názoru studenta na přijatelnou omluvu z podvádění. Tato otázka je polouzavřená a respondent má možnost odpovědět, že mu jakékoliv podvádění přijde neomluvitelné. Obě tyto otázky korespondují s hypotézou H3.

Otázka č. 8 a 9 jsou opět složeny jako polouzavřené a jsou vtaženy k hypotéze č.4. Zjišťují zkušenosti studentů s přístupy učitelů ke studentskému podvádění. Dotazují se na reakce učitelů u přistižení studenta u podvádění a jeho celkové chování u zkoušení.

Otázkou č.10 se dotazuji respondentů na jejich názor ohledně zamezení podvádění u zkoušek. Poslední otázku nechávám zcela otevřenou, kde se studenti můžou podělit o zkušenost s přistižením podvodného chování u jeho spolužáků a následným postihem. Tyto odpovědi zohledním v závěru práce.

6.5 Výzkumný soubor a sběr dat

Základní soubor tvoří potenciální respondenti z pražských vysokých škol. Vzhledem k nezaujatosti výzkumu volím několik škol s různým zaměřením. Zahrnuji například studenty všech fakult ČVUT v Praze, Vysoké školy ekonomické, České zemědělské univerzity, Univerzity Karlovy, Akademie výtvarných umění a mnoho dalších. Studenti nejsou na svou školu dotazováni. Pro tento výzkum považuji tuto informaci jako nepodstatnou. Naopak mi přijde důležitá informace o tom, v jakém stupni studia se respondent nachází, nebo jestli již studium dokončil a před jak dlouhou dobou.

Formu oslovování respondentů jsem zvolila sociální síť Facebook, kde oslovuji své přátele z různých škol a několik náhodných skupin jednotlivých fakultních oborů na této sociální síti. Tento způsob šíření volím z důvodu nenásilného rozšiřování mezi velkou skupinu lidí.

7 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

7.1 Údaje o respondentech

Výzkumný vzorek čítal na 180 respondentů do uzavření sběru dat, které jsou znamenány v této práci. Jedná se o 60% respondentů, kteří otevřeli dotazník a dokončili ho. Dotazníky byly v průběhu sběru dat průběžně kontrolovány a žádný z nich nemusel být z jakéhokoliv důvodu vyřazen.

Průměrná doba vyplnění dotazníku byla 2-5 minut. Celkem 60% respondentů ho vyplnilo za tento čas. 28% respondentů vyplnilo dotazník v rozmezí 5-10 minut, 9% v časovém rozmezí 10-30 minut a 3% respondentům zabralo vyplnění dotazníku 30-60 minut.

Většina dotazníků bylo vyplněno hned po sdílení na sociální síti v časovém horizontu jednoho týdne. Poté se sběr dat zdatelně zpomalil.

Na začátku dotazníku byli respondenti dotazováni na věk, pohlaví a fázi studia, ve které se nyní nacházejí.

7.1.1 VĚKOVÉ ZASTOUPENÍ

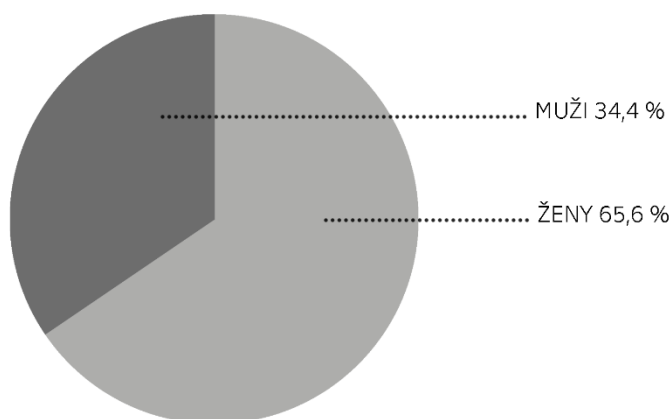
První otázka dotazníku zjišťovala věk respondentů. Nejvíce respondentů, více než polovina, bylo ve věku 26 – 27 let. Druhou největší skupinu, necelých 20 %, tvoří skupina respondentů ve věku 24 – 25 let. Věk respondentů koresponduje s fází studia, ve kterém se nacházejí. Věkové skupiny byly rozděleny do věkových skupin dle následující tabulky.

Tab.3: Věkové zastoupení respondentů

VĚKOVÁ SKUPINA	POČET RESPONDENTŮ	PODÍL
19 – 23	12	6,7 %
24 – 25	34	18,9 %
26 – 27	94	52,2 %
28 – 29	20	11,1 %
30 a více let	20	11,1 %

7.1.2 GENDROVÉ SLOŽENÍ

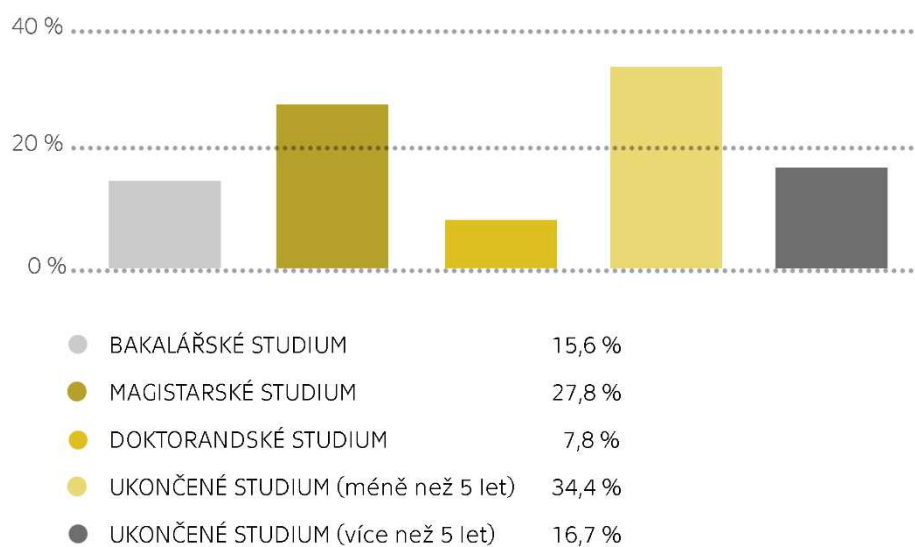
Druhá otázka dotazníku zjišťovala pohlaví respondentů. Na následujícím obrázku můžeme vidět poměr mezi ženami a muži, kteří vyplnili dotazník.

Obr.3: Genderové složení respondentů.

7.1.3 FÁZE STUDIA

Poslední ze tří otázek charakterizujících respondenty je zaměřena na zjištění, v jaké fázi studia se nyní respondent nachází. Je rozdělena na odpovědi stále studujícím respondentům a respondentům po ukončení vysoké školy. Tato položka je znázorněna pomocí grafu na obrázku 4.

Obr.4: Fáze studia, ve které se respondent nachází.

7.2 HYPOTÉZA H1: Většina dotazovaných studentů se dopustila elektronického podvádění.

K ověření první hypotézy byla pomocí dotazníku respondentům položena otázka: *Jakého způsobu podvádění jste se během testu dopustil/a?*

Respondenti měli na výběr z různých možností, které zahrnovali jak klasický, tak elektronický způsob podvádění. Pouze dva respondenti odpověděli, že se nikdy žádného podvádění nedopustili. Otázka byla polootevřená a respondenti měli možnost napsat jinou odpověď, než které jim byly nabídnuty. Tuto možnost využil jen jeden z respondentů, který napsal:

„Za formu podvodu považuji i stažení nejčastějších otázek z internetu. Takto jsem podváděl vždy. Neuznával jsem ale takto nastavený systém zkoušení.“

Tuto formu považuji také za elektronické podvádění, které bohužel nebylo zahrnuto do dotazníku, avšak mám dojem, že by ho přiznalo nespočet respondentů.

Odpovědi 4-6 se vztahují k elektronickému podvádění. Tyto odpovědi zvolilo 126 respondentů. Z toho vyplývá, že 70 % respondentů se dopustilo elektronického podvádění, což můžeme považovat za většinu a potvrdit tak hypotézu H1.

Všechny odpovědi jsou zahrnuty v tabulce č.4.

ZÁVĚR: Hypotéza H1: „Většina dotazovaných studentů se dopustila elektronického podvádění“, byla potvrzena.

Tab.4: Způsoby podvádění, kterých se respondenti dopustili

	počet respondentů	podíl
Opisování od spolužáka	116	64,4 %
Nikdy jsem se podvádění nedopustil/a	2	1,1 %
Opisování z ručně psaného / tištěného taháku	138	76,7 %
Opisování z elektronického taháku (mobilní telefon, chytré hodinky, tablet, atd.)	96	53,3 %
Opisování odpovědí z doručené zprávy (SMS, chat, atd.)	24	13,3 %

Domlouvání se v diskuzních skupinách	12	6,7 %
Hledání odpovědní na internetu	64	35,6 %
Využívání zvukového taháku (MP3 záznam)	0	0 %
Využití skrytého sluchátka (nápověda od druhé osoby)	2	1,1 %
Jiná odpověď	1	0,6 %

7.3 HYPOTÉZA H2: Většina dotazovaných studentů se dopouští podvádění opakovaně.

K ověření této hypotézy byla pomocí dotazníku respondentům položena otázka: *Jak často jste během svého vysokoškolského studia podváděli?*

Tato otázka byla položena respondentům hned v první části dotazníku a byla tvořena jako uzavřená s výběrem odpovědí poukazující na četnost podvádění. Z celkového počtu respondentů pouze dva odpověděli, že nepodváděli nikdy, což koresponduje s odpověďmi z otázky na způsob podvádění, která se rozebírala v hypotéze 1.

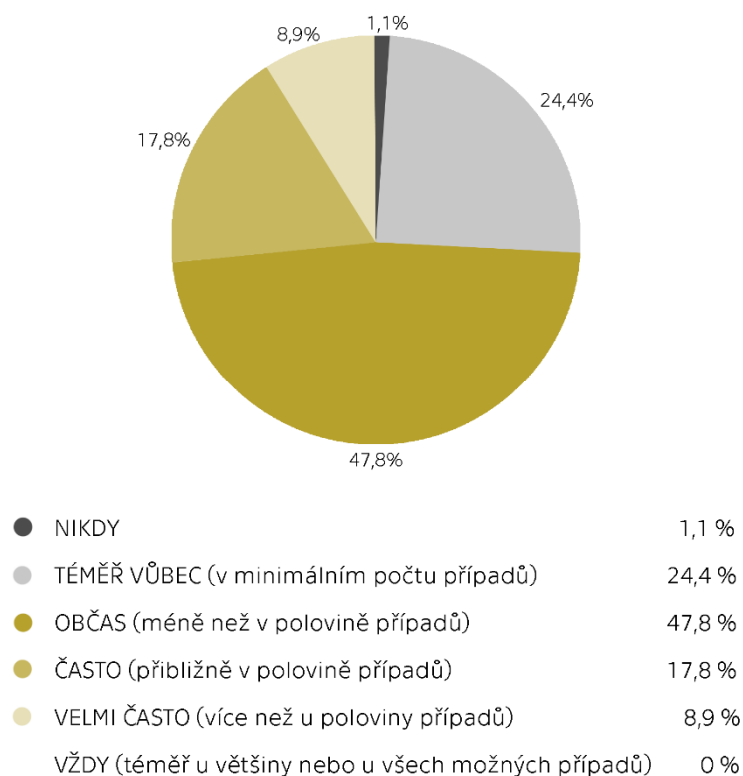
Téměř čtvrtina respondentů (44 ze 180) odpověděla, že téměř vůbec nepodváděla, tudíž, že se dopustila podvodu pouze v minimálním množství případů.

Alarmující je zjištění, že zbylá většina odpověděla, že se podvádění dopouštěla občas (téměř polovina – 86 respondentů), často (32 respondentů), nebo velmi často (16 respondentů). Odpověď "vždy (téměř u většiny nebo u všech možných případů)" ne zvolil nikdo.

Odpovědi jsou znázorněny v grafu na obrázku č.5.

Tyto odpovědi jasně poukazují na to, že většina dotazovaných studentů se dopouští podvádění opakovaně a potvrzuje tak hypotézu č.2.

ZÁVĚR: Hypotéza H2: „Většina dotazovaných studentů se dopouští podvádění opakovaně“, byla potvrzena.

Obr.5: Četnost podvádění respondentů.

7.4 HYPOTÉZA H3: Většina dotazovaných studentů nevnímá své nečestné chování jako neetické a nepovažuje ho za vážné porušení norem.

K ověření třetí hypotézy byla pomocí dotazníku respondentům položena otázka: *Za jak vážné porušení norem považujete uvedené způsoby podvádění?* a následující otázka: *Jaké důvody považujete jako přijatelnou omluvu u školního podvádění?*

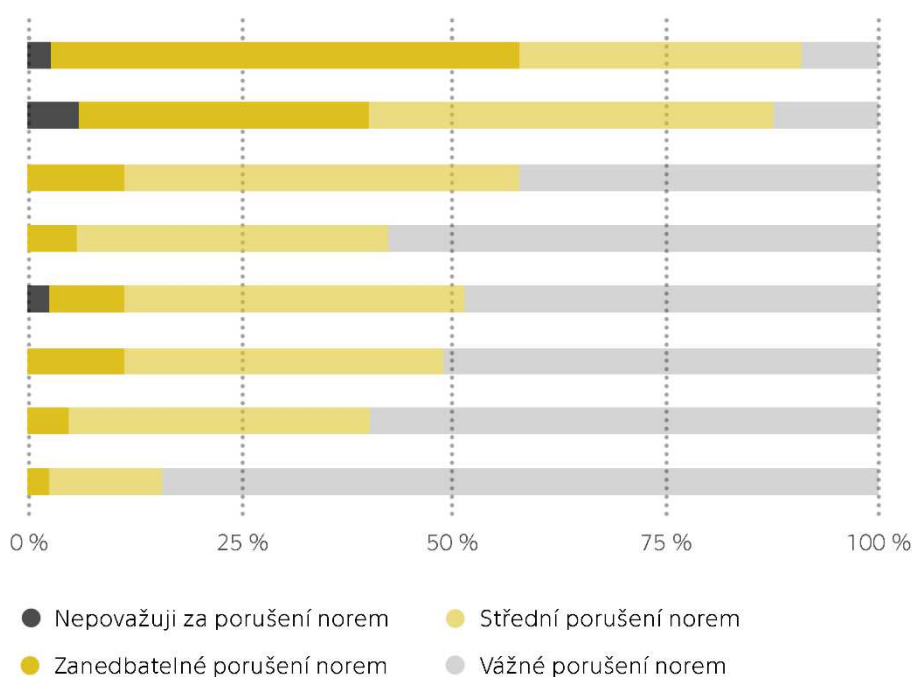
První z otázek zjišťuje pohled respondentů na školní podvádění a míru porušení norem u jednotlivých případů podvádění. Na výběr jim byly čtyři odpovědi: vážné porušení norem, střední porušení norem, zanedbatelné porušení norem a odpověď, kde respondent vůbec nepovažuje podvod za porušení norem. Ve většině případů respondenti volili jako opisování od spolužáka, nebo opisování z ručně psaného či tištěného taháku, jako zanedbatelné nebo střední porušení norem.

Nadpoloviční většina tyto možnosti volila i u opisování z elektronického taháku (mobilního telefonu, chytrých hodinek, tabletu, atd.) nebo domlouvání se při testu v diskuzních skupinách.

U podvodu opisování z ručně psaného nebo tištěného taháku dokonce 10 respondentů uvedlo, že tento podvod nepovažuje za porušení norem.

Všechny odpovědi respondentů jsou graficky znázorněny na obrázku č.6 a zahrnuty v tabulce č. 5.

Obr.6: Vážnost porušení norem uvedených způsobů podvádění dle respondentů.

Tab.5: Vážnost porušení norem uvedených způsobů podvádění dle respondentů.

	Nepovažuji za porušení norem	Zanedbatelné porušení norem	Střední porušení norem	Vážné porušení norem
Opisování od spolužáka	4	100	60	16
Opisování z ručně psaného / tištěného taháku	10	62	86	22

Opisování z elektronického taháku (mobilní telefon, chytré hodinky, tablet, atd.)	0	20	84	76
Opisování odpovědí z doručené zprávy (SMS, chat, atd.)	0	10	66	104
Domlouvání se v diskuzních skupinách	2	16	72	88
Hledání odpovědní na internetu	0	20	68	92
Využívání zvukového taháku (MP3 záznam)	0	8	64	108
Využití skrytého sluchátka (nápověda od druhé osoby)	0	4	24	152

Druhá otázka se také zabývá etickým přístupem studentů k podvádění a zjišťuje, co z uvedených možností považují respondenti za přijatelnou omluvu u školního podvádění. Tato otázka je polouzavřená a respondenti měli možnost napsat jinou, pro ně přijatelnou, omluvu. Tuto možnost využili 4 respondenti, kteří napsali:

- „Kumulativní objem látky na celé zkouškové období.“
- „Tahák „pouze pro jistotu“, kdybych si nemohla vzpomenout, nebo byla nervózní.“
- „Frustrace z toho, že musím trávit čas něčím, co mně vůbec nezajímá a vím, že mi to k ničemu nebude.“
- „Vzhledem k tomu, že kantoři na 6 týdnů zkouškového vypisují termíny pouze na první 3 týdny, nebo se termíny kryjí, není čas hrát si na hrdinu. „

Nejvíce respondentů považuje za přijatelnou omluvu příliš velkou náročnost testů, kterou uvedlo 110 respondentů. Mezi další nejčastější přijatelné omluvy zařadili respondenti důvod, kdy pro ně předmět není důležitý, předmět není dostatečně zajímavý nebo by omlouvali své podvádění neschopností učitele vysvětlit dané téma. 64 respondentů volilo jako přijatelnou omluvu snahu postoupit do dalšího ročníku. 16 respondentů dokonce považuje za přijatelnou omluvu lenost k učení

30 respondentů, tudíž méně než pětina všech respondentů, uvedlo, že jim jakékoliv podvádění přijde neomluvitelné.

Všechny odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č.6.

Tab.6: Důvody, které respondenti považují jako přijatelnou omluvu u školního podvádění.

	počet respondentů	podíl
Nedostatek času na přípravu	48	26,7 %
Jakékoliv podvádění mi přijde neomluvitelné	30	16,7 %
Nedostatek dostupných materiálů	44	24,4 %
Neschopnost učitele vysvětlit dané téma	70	38,9 %
Příliš velká náročnost testu	110	61,1 %
Předmět není dostatečně zajímavý	70	38,9 %
Předmět není důležitý	86	47,8 %
Snaha postoupit do dalšího ročníku	64	35,6 %
Snaha získat lepší známku	22	12,2 %
Lenost k učení	16	8,9 %
Jiná odpověď	4	2,2 %

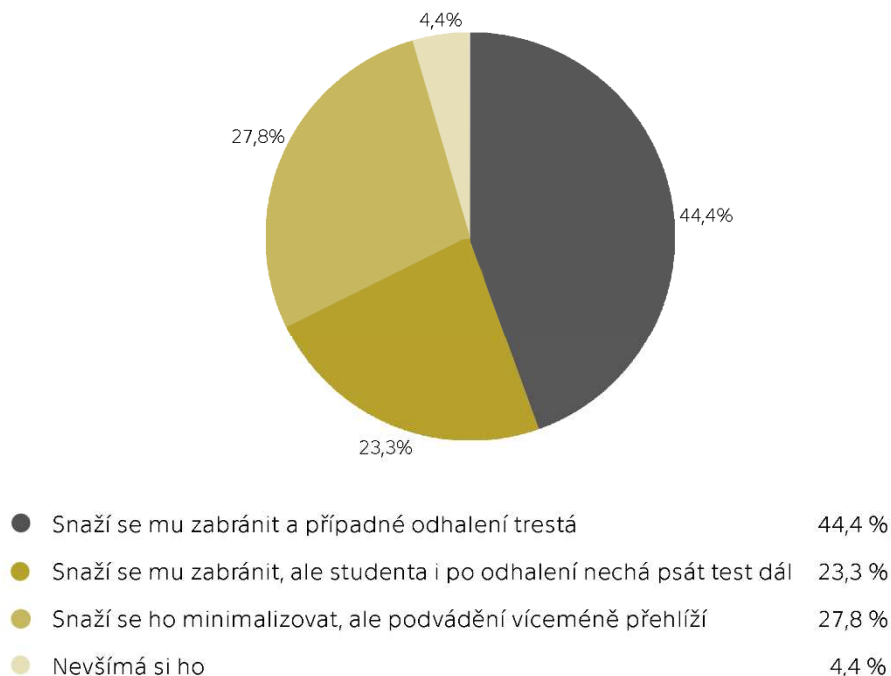
ZÁVĚR: Hypotéza H3: „Většina dotazovaných studentů nevnímá své nečestné chování jako neetické a nepovažuje ho za vážné porušení norem“ **byla potvrzena.**

7.5 HYPOTÉZA H4: Většina dotazovaných studentů uvádí, že učitelé u většiny případů nechávají studentské podvádění bez postihu.

K ověření poslední hypotézy byly pomocí dotazníku respondentům položeny dvě otázky: *Jaké jsou podle Vašeho názoru nejčastější přístupy učitelů k podvádění u testů?* a *Pokud jste se setkali s přistižením studenta (Vás nebo někoho jiného) u testu učitelem. Jak se se učitel zachoval?*

Na otázku dotazující respondenty na jejich zkušenosti s přístupy učitelů k podvádění u testů uvedlo nejvíce respondentů (80) první odpověď: "snaží se mu zabránit a případné odhalení trestá". Ostatní respondenti uvedli, že se učitel nejčastěji snažil podvádění zabránit, ale i po odhalení nechal studenta psát test dál, nebo podvádění víceméně přehlížel. Tyto dvě možnosti odpovědí volilo 102 respondentů z celkového množství 180 respondentů, tudíž nadpoloviční většina. 6 respondentů zvolilo jako nejčastější přístup učitele k podvádění u testu odpověď: "nevšímá si ho".

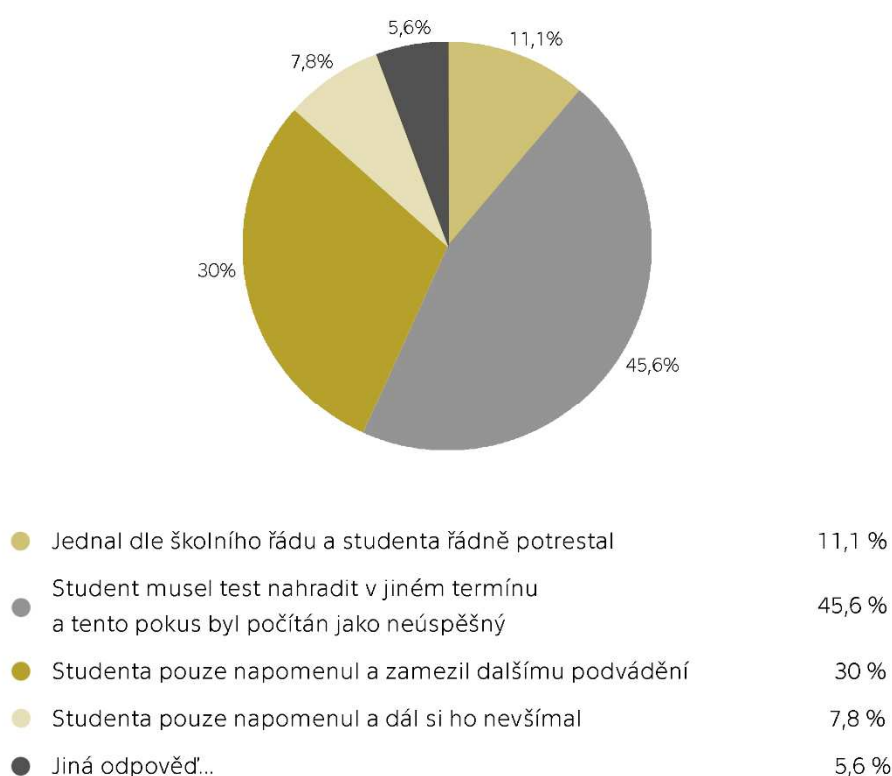
Odpovědi jsou znázorněny v grafu na obrázku č.7.

Obr.7: Nejčastější přístupy učitelů k podvádění studentů u testů dle respondentů.

Další otázka se zaměřila na přistižení studentů při podvádění u testu učitelem a zjišťuje, jak se učitel zachoval. Tato otázka je polouzavřená a umožňuje respondentům napsat vlastní odpověď. Tuto možnost využilo 10 respondentů, kteří odpovídali, že se setkali s různou reakcí učitelů. Od jednání dle školního řádu až po pouhé napomenutí. Nejvíce respondentů (82) uvedlo, že si student musel test nahradit v jiném termínu a tento pokus byl počítán jako neúspěšný. 54 respondentů uvedlo, že učitel studenta pouze napomenul a zamezil dalšímu podvádění, 14 respondentů odpovědělo, že učitel studenta pouze napomenul a dál si ho nevyšímal a pouze 20 respondentů uvádí, že učitel jednal dle školního řádu a studenta řádně potrestal.

Odpovědi jsou zaznamenány pomocí grafu na obrázku 8.

Obr.8: Reakce učitele u přistižení žáka při podvádění.

ZÁVĚR: Hypotéza H4: „Většina dotazovaných studentů uvádí, že učitelé u většiny případů nechávají studentské podvádění bez postihu“ **byla zamítnuta.**

V první otázce převažují odpovědi, kdy se učitel snaží podvádění zabránit, nebo ho alespoň minimalizovat, ale po odhalení nechá studenta psát test dál, nebo podvádění přehlíží.

Druhá otázka oproti tomu zjistila, že ve více než 75 % případů přistižení studenta u podvádění bylo řešeno. Studentův test byl počítán jako neúspěšný, nebo byl student řádně potrestán dle školního řádu.

Ačkoliv první otázka poukazuje na jasné potvrzení hypotézy, je ložená jako názor studentů na nejčastější přístupy učitelů. Oproti tomu druhá otázka, která jasně vyvrací hypotézu, je založená na základě přímé zkušenosti respondenta. Dle těchto faktorů jsem se rozhodla hypotézu nepotvrdit.

7.6 OSTATNÍ VÝSLEDKY

Dotazník obsahuje dvě doplňující otázky, které neslouží k přímému ověření hypotéz, ale ucelují dotazník a závěr této práce, kde budou odpovědi na otázky zohledněny.

7.6.1 ZPŮSOB ZAMEZENÍ PODVÁDĚNÍ U ZKOUŠEK

Dotazník obsahoval otázku: ***Jak by se podle Vašeho názoru dalo nejlépe zamezit podvádění u zkoušek?***

Otázka byla volena jako polouzavřená a studenti, kteří si nevybrali z daných odpovědí, měli možnost napsat své vlastní řešení. Takto odpovědělo 26 respondentů. Za zmínku stojí tyto odpovědi:

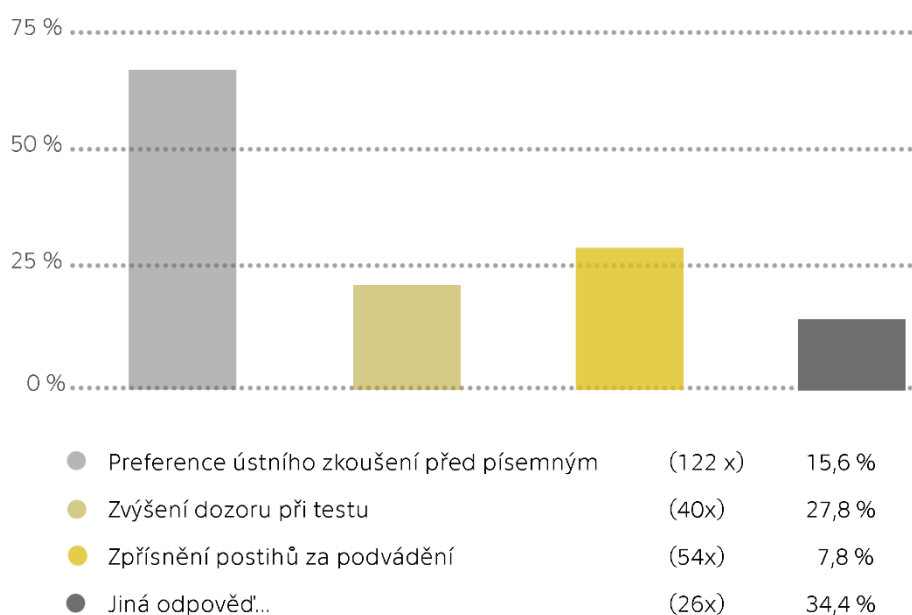
- „U předmětu, kde je potřeba mnoho vzorečků, či dat nazpaměť, povolit např. jednu stranu A4 ručně psaného "taháku", tj, ručně psané pomůcky.“
- „Lépe vysvětlit látku na cvičení a poté zpřísnění dozorů u zkoušek.“
- „Zvýšit atraktivitu předmětu,“
- „Větší možnost volby předmětů dle profilu studenta.“
- „Omezit učení se věcí zcela z paměti – nevyžadovat přesné a doslovné znění odpovědi.“
- „Povolení taháků.“
- „Odevzdání mobilů.“
- „Zavedení kamerového systému.“

- „Nijak! Ten, kdo tomu věnuje čas, tak si podvádění ohlídá. Je to pouze na pří-
stupu zkoušejícího.“

Mezi vlastními odpověďmi se nejčastěji objevovalo pravidlo dovolující "tahák" s vlastními poznámkami – například vzorečky, data a další. Několikrát bylo také zmíněno výběr předmětů dle profilu studenta, které na českých vysokých školách často není běžné. Respondenti uváděli jako opatření i zavedení kamerového systému, nebo odebrání elektronických zařízení před testem. Objevily se i názory, kde respondenti uvádí, že pokud má učitel snahu, podvádění může vždy zamezit.

Z nabídnutých odpovědí si nadpoloviční většina respondentů zvolila odpověď: Preference ústního zkoušení před písemným. 30 % respondentů zvolilo jako nejlepší způsob zamezení podvádění studentů zpřísnění postihů za podvádění. 20 % respondentů považuje za nejúčinnější zvýšit dozor při testu.

Tyto odpovědi jsou znázorněny graficky na obrázku č.9.

Obr.9: Nejúčinnější zamezení podvádění u zkoušek dle respondentů.

7.6.2 ŘEŠENÍ ZÁVAŽNÉHO PODVODU

Na závěr byla položena respondentům otázka: *Stalo se Vám během studia, že jste byli svědky nějakého závažného podvodu, jehož se dopustili Vaši spolužáci a který byl odhalen? Jak byl tento problém řešen?*

Otázka byla zcela otevřená a respondenti se mohli podělit o zkušenost s přistižením podvodného chování u jeho spolužáků a následným postihem. 88 respondentů odpověď vyplnila.

Toto jsou nejzajímavější odpovědi:

- „Byl jsem svědkem toho, když šel někdo za někoho napsat test. Nepřišlo se na to.“
- „Řešení disciplinární komisi.“
- „Předem jsme věděli že se v testu často vyskytují některé otázky. Někteří studenti se tyto otázky připravili a pak jen přiložili předepsaný papír k testu. Učitel toto odhalil u jednoho studenta, který odevzdal papír popsaný jinou tužkou a s jinou formulací otázky. Ten potom dostal z testu F, ale měl šanci si ho zopakovat. Všichni ostatní obdrželi napomenutí a při dalších testech se kontrolovalo, zda jsou papíry na stole opravdu čisté.“
- „Plagiátorství ateliérové práce. Student byl podmíněně vyloučen a ateliérová práce nebyla uznána.“
- „Spolužák u zkoušky z matematiky test vyfotil mobilem a poslal kamarádovi, který to spočítal a poslal zpět. Cvičící si toho všiml, test zabavil a sepsal zprávu, se kterou nachytaného spolužáka poslal za děkanem. Následně probíhalo řízení, jehož výsledkem bylo podmíněné vyloučení ze školy.“
- „Spolužačka si v předmětu Vodohospodářské stavby vypsala všechny otázky na jednotlivé listy papíru (otázky byly známy dopředu) a při samotné zkoušce jen vytáhla ty, které učitel vybral. Při vyhodnocování mu to přišlo divné, protože ostatní měly otázky psané na jeden papír za sebou (jak to u testu bývá). Vybral ji proto jiné otázky a chtěl po ní odpovědi hned, mezi námi všemi a pod jeho dozorem. To už se samozřejmě nepovedlo. Dostala nakonec D, protože jí podvod nemohl dokázat.“
- „Ano, šlo o vyhodnocení bakalářské práce jako plagiátu. Práce nebyla uznána a nešla k obhajobě. Dále se řešilo, zda se bude konat řízení o plagiátu, které nakonec neproběhlo.“
- „U jednoho případu byt student vyloučen ze zkoušky s klasifikací F a zkoušku musel zopakovat, u druhého případu byl studentovi tahák zabaven a zkoušku mohl dokončit. Nejčastěji jsem se ovšem setkala pouze s napomenutím studenta ze strany učitele.“
- „Klasifikace zkoušky za F.“
- „Disciplinární komise, bez větších následků.“

- „Většinou větší podvádění nebylo odhaleno. Známa psala test se sluchátky v uchu s kamarádem na druhém konci a na nic se nepřišlo.“
- „Ano, u studenta se našel písemný tahák a profesor vyhodil celý termín.“
- „Spolužačka si klakla na kolená, doplazila sa k spolužiakovi po tahák a opäť popod stol sa doplatila naspäť na svoje miesto. Učiteľ to nevidel.“
- „Vyhozením z testu i predmetu bez náhrady kreditů“
- „Vzhľadom ke každoročne opakujúcim sa otázkám niekto predem (tj. už doma) napísal test na papier a následne ho odevzdal a vydával za napsaný na mieste. Student bol potrestán, test sa písal na zvláštni (vyučujúcim podepsaný) papier, otázky boli následne meněny, vyučujúci viac hľadal.“
- „Při písemném testu z matematiky byla spolužačka přistižena při opisování výpočtů zasílaných jinou osobou z telefonu. Zkoušející na ni začal křičet, nechal ji podepsat, že podváděla a celou záležitost nahlásil disciplinární komisi. Bohužel nevím, jak to dále probíhalo, nicméně studentka dal pokračovala ve studiu.“
- „Spolužáci často používali sluchátko v uchu, ktoré nebylo vidět a kamarádi jim tak celý test nadiktovali. Nikdo z pedagogů to netušil.“
- „Ano, šlo o relativně běžné opisování z taháku, ale zkoušející byl z těch přísnějších. Dopadeného vyhodil od zkoušky.“
- „Studentovi byl tahák zabaven a dostal nedostatečnou. Test musel opakovat.“

Některé z odpovědí jsou poměrně běžnou součástí studia na vysoké škole. Nejčastěji se objevovali zkušební s vykázáním studenta ze zkoušky, nedostatečnou klasifikací následovanou další šancí udělat zkoušku v jiném termínu. Tudíž studenti vyvázli bez větších postihů. Několik respondentů se setkalo s vykázáním studenta od zkoušky a dále bylo podvodné chování předáno přestupkové komisi. Čtyři respondenti se také setkali s plagiátorstvím, které ale nikdy nebylo řešeno přísněji než podmíněným vyloučením.

Mnoho respondentů má zkušenosti s předpřipravenými otázkami, které si studenti připravili dle předchozích testů a u zkoušky je pouze odevzdali. Někteří z nich uvádějí, že se na podvodné chování nepřišlo, někteří mají zkušenosti s odhalením tohoto problému a řešení různými méně a více účinnými opatřeními.

Za nejvíce bizarní podvádění u testu považují skryté sluchátko v uchu, které se bohužel stalo součástí této doby a nebojí se ho použít ani studenti vysokých škol. Na toto podvodné jednání se dle zkušeností respondentů nikdy nepřišlo.

8 ZÁVĚR

8.1 SOUHRN PRAKTICKÉ ČÁSTI

Pomocí dotazníkového šetření bylo ověřeno několik hypotéz a bylo poukázáno na nečestné jednání, kterým je v tomto případě studentské podvádění, na českých vysokých školách.

Několik studií prokázalo, že je studentské podvádění velice rozšířeným jevem nejen u nás, ale i v jiných zemích. Dle dostupných informací se podvádění českých studentů od zahraničních moc neliší.

Tato práce se zaměřila na studenty českých vysokých škol bez jakéhokoliv rozdělení dle oborů. Dotazník vyplnilo 180 respondentů tvořící výzkumný soubor. Odpovídali na otázky týkající se jejich charakteristik počínaje věkem, pohlavím až po fázi studia, ve které si nyní nachází. Poté byli dotazováni na otázky, které sloužili k rozklíčování hypotéz.

První hypotéza byla zaměřena na elektronické podvádění. Respondenti byli dotazováni na formy podvodu, kterých se během studia vysoké školy dopustili. Formy podvádění byly voleny jako klasické i elektronické a respondenti tak nepřímo sdělili, jestli se tohoto nečestného chování dopustili i v elektronické podobě. Dotazník tuto hypotézu jednoznačně potvrdil. 70 % respondentů zvolilo v otázce právě elektronický způsob podvádění, jehož se dopustili. Jednalo se o opisování z elektronického taháku, opisování z doručené zprávy, domlouvání se v diskuzních skupinách při testu, hledání odpovědí na internetu či využití skrytého sluchátka. Pouze dva respondenti uvedli, že se podvodného chování při zkoušce nikdy nedopustili.

Další otázka potvrdila, že většina dotazovaných studentů podváděla opakovaně. Téměř polovina respondentů uvedla, že podvádí občas (méně než v polovině případů). Více než čtvrtina dokonce popsala četnost svého podvádění jako časté nebo velmi časté. Tato tvrzení bezesporu potvrdila hypotézu H2.

Dále se dotazník zaměřil na etickou stránku a nečestné chování studentů. Jak ho vnímají a za jak vážné porušení norem považují jednotlivé formy podvodů.

Respondenti byli dotazováni na klasické podvádění i na elektronické a ke každému z vybraných typů měli přiřadit váhu porušení norem dle jejich názoru. Od vážného porušení norem, přes střední a zanedbatelné porušení norem až po odpověď, kde respondent vůbec nepovažuje podvod za porušení norem.

Další z otázek zjišťovala, co z uvedených možností respondent považuje za přijatelnou omluvu u školního podvádění. Respondentům byla nabídnuta odpověď, která

uvádí, že jakékoliv podvádění respondentovi přijde neomluvitelné. Tuto odpověď si k mému překvapení zvolilo jen necelých 17 % respondentů.

Z těchto otázek je patrné, že etická stránka věci ustupuje u studentů do pozadí a někteří, zdá se, vůbec nepovažují některé formy podvodu jako nečestné chování. Některé z odpovědí jsou naprosto alarmující a celkový výstup k ověření této hypotézy je značně znepokojující.

Poslední hypotéza se zaměřila na chování učitelů a postihy studentského podvádění. Ač bylo poukázáno na to, že učitelé leckdy podvodné chování ignorují nebo se jím dostatečně nevěnují, zkušenosti respondentů zamítly hypotézu, že by většina učitelů podvádění ignorovalo. Nadpoloviční počet respondentů uvedlo jako svou zkušenost s přistižením studenta u podvádění, potrestání a řešení problému. I přesto je ale stále velké množství případů, kdy učitel neřeší podvodné chování studentů, nevšímá si ho, nebo není v této situaci dostatečně důsledný.

Doplňující otázky poukazují na způsoby podvádění, se kterým se respondent setkal a které jsou leckdy dost šokující. Výjimkou v dnešní době nejsou ani skrytá sluchátka, která studenti používají u zkoušek a jsou velice špatně odhalitelná. I v jiných, méně sofistikovaných způsobech podvodu toto jednání učitelé leckdy neodhalili.

Respondenti byli také dotazováni na ideální způsob zamezení podvádění u zkoušek. Nadpoloviční většina uvedla jako variantu preferenci ústního zkoušení před písemným. Dále respondenti uváděli způsoby zvýšení dozoru při testu, zpřísnění postihu za podvádění nebo například vlastní výběr předmětů dle profilu studenta. Objevily se zde i razantnější návrhy na zavedení kamerového systému nebo odebrání elektronických zařízení studentům před zkouškou.

8.2 VÝSTUP PRÁCE

Dle mého názoru se studentskému podvádění nedá naprosto zabránit. Jsem ale přesvědčena o tom, že se dá redukovat. Dotazníkové šetření této práce dokazuje fakt, že učitelé si leckdy usnadňují práci a nejsou dostatečně důslední v sestavování, zadávání, v samotném průběhu testu a ve výsledném hodnocení.

První problém vzniká hned u zadávání testů, kdy se často opakují zadání z minulých let, nebo předešlých termínů zkoušky. Tyto zadání kolují na internetu a student tak nemá velkou práci připravit se na zkoušku, kde ví předem znění většiny otázek. Zároveň se vyskytují mnohé zkušenosti s předpřipravenými testy, které student vypracuje doma a poté je na zkoušce, kde by měl veškeré otázky zodpovědět, jen

odevzdá předvyplněné. Myslím si, že tomuto podvodnému jednání se dá s trochou snahy zaručeně zabránit. Ať už pouhým sledováním studentů, v případě velkého počtu zkoušených jedinců posílení dozoru, nebo formou předem označených papírů učitelem.

U vyhodnocení testů je potom leckdy patrné, co student jednoznačně opsal. Text je nesouvislý, psaný zbrkle, nedává smysl a objevuje se v něm spousta nedostatků nebo výrazů, který neodpovídá vyjadřování se daného studenta. Učitel by měl brát na takto vypadající test ohled a zkoušeného jedince se doptat osobně a zjistit, zda test opsal, nebo sehrál roli pouze stres.

Respondenti nejvíce zmiňovali upřednostnění ústní zkoušky před písemnou, čímž se podvodné chování studentům značně ztíží a pokud se k němu uchýlí, je mnohem snadněji odhalitelné, avšak s každoročně narůstajícím počtem studentů je to dost obtížné. Ústní zkoušení je časově náročné a písemná zkouška je oproti tomu značně organizačně a časově výhodnější.

Myslím si, že na některých fakultách českých vysokých škol chybí i částečný výběr a sestavení předmětů dle vlastního uvážení. Respondenti často uváděli tento problém jako jeden z důvodů, proč se k podvodnému chování uchýlili. Souvisí to také s motivací a uplatnění učiva ve své budoucí profesi, atraktivitě předmětu, osobnosti učitele a jeho přístupu k výkladu.

Pokud bychom se zaměřili na radikálnější způsoby zamezení studentského podvádění rušením signálu nebo zavedením kamerové systému místnosti, kde probíhají zkoušky, je to stále dost problematická a diskutabilní otázka. Z právního, pedagogického i etického hlediska je to poměrně složitá záležitost, která prozatím z legislativního hlediska nelze realizovat.

Za jeden z důležitých faktorů, který by mohl omezit studentské podvádění vnímám motivaci studentů, která jim leckdy chybí. Myslím, že výjimkou nejsou ani jedinci, kteří netuší, jaké postihy by je mohli po odhalení podvodného chování postihnout. I na to by měli být důrazně před zkouškou upozorněni.

S několikrát zmiňovaným zdokonalováním techniky budou studenti nejspíše stále o něco napřed před učiteli. Myslím si ale, že učitelé mohou svou prací a snahou studentské podvádění redukovat a motivovat žáky k čestnému chování.

Seznam použité literatury

- [01] CARROLL, Jude. A handbook for deterring plagiarism in higher education. 2nd ed. Oxford: Oxford Centre for Staff and Learning Development, c2007. ISBN 1873576749.
- [02] CARROLL, Jude and Jon Appleton, 2001. Plagiarism, A Good Practice Guide. Intranet - University of South Australia [online]. Copyright © 2001 [cit. 30.06.2019]. Dostupné z: <https://i.unisa.edu.au/siteassets/staff/tiu/documents/plagiarism---a-good-practice-guide-by-oxford-brookes-university.pdf>
- [03] CIZEK, Gregory J. Detecting and preventing classroom cheating: promoting integrity in assessment. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press, c2003. ISBN 0761946551.
- [04] ČVUT v Praze. Legislativa týkající se studia - Veřejný web - České vysoké učení technické v Praze [online]. Copyright © [cit. 30.06.2019]. Dostupné z: <https://www.cvut.cz/legislativa-tykajici-se-studia>
- [05] DOBROVSKÁ, Dana. 2006. Studentské podvádění pomocí elektronických prostředků. Aula: revue pro vysokoškolskou a vědní politiku. 2006, Sv. 4.
- [06] JOHNSTON, W. The Concept of Plagiarism [online] 2003, [cit. 29.06.2019]. Dostupné z: <https://www.celt.mmu.ac.uk/ltia/issue4/johnston.shtml>
- [07] MAREŠ, J. 2005. Tradiční a netradiční podvádění ve škole. Časopis Pedagogika, [online] 2005. [cit. 28. 06. 2019.] Dostupné z WWW: <pa-ges.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment__id=1740&edmc=1740>.
- [08] MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1070-3.
- [09] Mc MURTRY, Kim, E-cheating: Combating a 21st Century Challenge -- THE Journal. [online]. 2001 [cit. 20.06.2019]. Dostupné z: <https://thejournal.com/articles/2001/11/01/echeating-combating-a-21st-century-challenge.aspx>

- [10] MYNAŘÍKOVÁ, Lenka. Psychologie lži. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5472-7.
- [11] PREISS Marek, Nohavová Alena, Dvorská Karolína. Podvádění ve škole. A co v práci? Psychologie Dnes. 2012, roč. 18, č. 6, s. 56-59.
- [12] PREISS Marek, Nohavová Alena, Stuchlíková Iva. Poctivost a podvádění během vysokoškolského studia. E-psychologie. [online]. Copyright © 2007 [cit. 13.07.2019]. Dostupné z: <https://e-psycholog.eu/pdf/preiss-etal>
- [13] TDKIV, Přehled hesel - Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy. Aktuality — Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy [online]. Copyright © Národní knihovna ČR [cit. 29.06.2019]. Dostupné z: <https://tdkiv.nkp.cz/seznam-aktualne-zpracovanych-hesel-v-databazi>
- [14] Technology Gives Students Innovative Tools for Cheating | Voice of America - English. Home Page | Voice of America - English [online]. [cit. 13.07.2019]. Dostupné z: <https://www.voanews.com/silicon-valley-technology/technology-gives-students-innovative-tools-cheating>
- [15] Ten procedures to prevent electronic cheating at Cairo University - Egypt Today. Home - Egypt Today [online]. Copyright © Copyright 2018, All Rights Reserved. [cit. 29.06.2019]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/1/38761/10-procedures-to-prevent-electronic-cheating-at-Cairo-University>
- [16] VANĚČEK, David, Dobrovská Dana, Duchovičová Jana, Kozlík Tomáš, Svoboda Emanuel, Švarcová Iva. Didaktika technických odborných předmětů. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016. ISBN 978-80-01-05991-3.
- [17] VRBOVÁ, Jana a Iva Stuchlíková, 2012, Školní podvádění starších žáků – pilotní studie | Časopis Pedagogika ISSN 0031-3815 (Print), ISSN 2336-2189 [online]. 2012 [cit. 30.06.2019]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=722&lang=cs>
- [18] WHITLEY, B.E. Jr. Factors associated with cheating among college students. Research in Higher Education. 1998, vol. 39, s. 235–274

Seznam obrázků

Obr.1: Vztah podvádění, plagiátorství a koluze [06].

Obr.2: Vztah podvádění, plagiátorství a koluze 2 [01].

Obr.3: Genderové složení respondentů.

Obr.4: Fáze studia, ve které se respondent nachází.

Obr.5: Četnost podvádění respondentů.

Obr.6: Vážnost porušení norem uvedených způsobů podvádění dle respondentů.

Obr.7: Nejčastější přístupy učitelů k podvádění studentů u testů dle respondentů.

Obr.8: Reakce učitele u přistižení žáka při podvádění.

Obr.9: Nejúčinnější zamezení podvádění u zkoušek dle respondentů.

Seznam tabulek

*Tab.1: Složky textu, z nichž lze usuzovat na elektronické podvádění
(převzato a upraveno [07])*

Tab.2: Faktory ovlivňující výskyt podvádění (převzato a upraveno [05])

Tab.3: Věkové zastoupení respondentů

Tab.4: Způsoby podvádění, kterých se respondenti dopustili

Tab.5: Vážnost porušení norem uvedených způsobů podvádění dle respondentů.

Tab.6: Důvody, které respondenti považují jako přijatelnou omluvu u školního podvádění.

PŘÍLOHA

DOTAZNÍK "Elektronické podvádění studentů vysokých škol"

Vážení studenti,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku na téma: Elektronické podvádění studentů vysokých škol. Data, která na základě tohoto dotazníku získám, použiji do své bakalářské práce zpracovanou na ČVUT v Praze. Dotazník je zcela anonymní a nezabere Vám více než 10 minut.

Děkuji Vám za spolupráci a za čas, který mi vyplněním tohoto dotazníku věnujete.

Alice Svobodová

1) **Váš věk:**

2) **Pohlaví:**

- Žena
- Muž
- Jiné:

3) **Fáze studia, ve které se nyní nacházíte:**

(vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Bakalářské studium
- Magisterské studium
- Doktorandské studium
- Dokončené studium (méně než 5 let)
- Dokončené studium (více než 5 let)
- Jiné ...

4) **Jak často jste během svého vysokoškolského studia podváděli?**

(vyberte jednu odpověď)

- Nikdy
- Téměř vůbec (v minimálním počtu případů)
- Občas (méně než v polovině případů)
- Často (přibližně v polovině případů)
- Velmi často (více než u poloviny případů)
- Vždy (téměř u většiny nebo u všech možných případů)

5) Jakého způsobu podvádění jste se během testu dopustil/a?

(vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Opisování od spolužáka
- Opisování z ručně psaného / tištěného taháku
- Opisování z elektronického taháku (mobilní telefon, chytré hodinky, tablet, atd.)
- Opisování odpovědí z doručené zprávy (SMS, chat, atd.)
- Domlouvání se v diskuzních skupinách
- Hledání odpovědí na internetu
- Využívání zvukového taháku (MP3 záznam)
- Využití skrytého sluchátka (nápověda od druhé osoby)
- Jiná odpověď ...
- Nikdy jsem se podvádění nedopustil/a

6) Za jak vážné porušení norem považujete uvedené způsoby podvádění?

(vyberte jednu odpověď v každém řádku)

	Nepovažuji za porušení norem	Zanedbatelné porušení norem	Střední porušení norem	Vážné porušení norem
Opisování od spolužáka	☐	☐	☐	☐
Opisování z ručně psaného / tištěného taháku	☐	☐	☐	☐

Opisování z elektronického taháku (mobilní telefon, chytré hodinky, tablet, atd.)	☐	☐	☐	☐
Opisování odpovědí z doručené zprávy (SMS, chat, atd.)	☐	☐	☐	☐
Domlouvání se v diskuzních skupinách	☐	☐	☐	☐
Hledání odpovědí na internetu	☐	☐	☐	☐
Využívání zvukového taháku (MP3 záznam)	☐	☐	☐	☐
Využití skrytého sluchátka (nápo- věda od druhé osoby)	☐	☐	☐	☐

7) Jaké důvody považujete jako přijatelnou omluvu u školního podvádění?

(vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Nedostatek času na přípravu
- Nedostatek dostupných materiálů
- Neschopnost učitele vysvětlit dané téma
- Příliš velká náročnost testu
- Předmět není dostatečně zajímavý
- Předmět není důležitý
- Snaha postoupit do dalšího ročníku
- Snaha získat lepší známku
- Lenost k učení
- Jakékoliv podvádění mi přijde neomluvitelné
- Jiné ...

8) Jaké jsou podle Vašeho názoru nejčastější přístupy učitelů k podvádění u testů?

(vyberte jednu odpověď)

- Snaží se mu zabránit a případné odhalení trestá

- Snaží se mu zabránit, ale studenta i po odhalení nechá psát test dál
- Snaží se ho minimalizovat, ale podvádění víceméně přehlíží
- Nevšímá si ho
- Jiná odpověď ...

9) Pokud jste se setkali s přistižením studenta (Vás nebo někoho jiného) u testu učitelem, jak se učitel choval?

(vyberte jednu odpověď)

- Jednal dle školního řádu a studenta řádně potrestal
- Student musel test nahradit v jiném termínu a tento pokus byl počítán jako neúspěšný
- Studenta pouze napomenul a zamezil dalšímu podvádění
- Studenta pouze napomenul a dál si ho nevšímá
- Jiná odpověď ...

10) Jak by se podle Vašeho názoru dalo nejlépe zamezit podvádění u zkoušek?

(vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Preference ústního zkoušení před písemným
- Zvýšení dozoru při testu
- Zpřísnění postihů za podvádění
- Jiná odpověď ...

11) Stalo se Vám během studia, že jste byli svědky nějakého závažného podvodu, jehož se dopustili Vaši spolužáci a který byl odhalen? Jak byl tento problém řešen?

(napište odpověď)

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku a za čas, který jste mu věnovali.

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

Jméno a příjmení: Alice Svobodová

V Praze dne: 28. 08. 2019

Podpis:

Jméno	Oddělení/ Pracoviště	Datum	Podpis